

WYŠE

HRA

DŠTÍ

host

JEZ

DCI

STANISLAV
BERAN

STANISLAV BERAN
VYŠEHRAĎSTÍ JEZDCI

STA

NIS

LAV

BE

**HOST
BRNO
2016**

RAN

VYŠE

HRA

DŠTÍ

JEZ

DCI

Kniha byla vydána
za finančního příspěví
Ministerstva kultury ČR
a Literárního grantu DILIA

© Stanislav Beran, 2016

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2016
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-7491-887-2 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7491-888-9 (Formát ePUB)

ISBN 978-80-7491-889-6 (Formát MobiPocket)

Potom se posadil aby sepsal svůj životopis
Ale jeho ruce byly jaksi jen klacíky
jeho střeva byla jaksi starým řetízkiem od hodinek
jeho nohy byly jaksi dvě staré pohlednice
jeho hlava byla jaksi rozbitou okenní tabulkou

„Vzdávám se,“ řekl. Vzdal se.

TED HUGHES

**TŘI
KRÁ
LOVÉ**

I.

Ošoupané podrážky bot na pedálech klouzaly, jak se do nich v kopci s námahou opíral. Teplá tma zřídla, vystřídal ji čerstvý ranní vzduch, bicykl obtěžkaný koši s pečivem se se skřípáním sunul vzhůru, směrem k bledému světlu, jediným oživlým dveřím v řadě ostatních, na které bylo ještě příliš brzy. Starý Sova, vousatý chlap podobný pařezu, vždycky netrpělivě čekal, až ten kluk přijede, jako by na rohlíkách visel celý jeho život. Kolem prosupěl těžký nákladák, smradlavý modrý oblak ho na pár okamžiků připravil o zbytek dechu, rozkašlal se a odplivl si, zastavil a několik posledních kroků ke dveřím kolo vedl. Opřel ho o zeď, sebral koš a vešel dovnitř.

„To je dost,“ zabručel Sova bez pozdravu, vytáhl z kapsy vesty hodinky, zavrtěl hlavou a významně zaklepal prstem na ciferník. „Jsi na vejletě, nebo co?“

„Jedu včas,“ bránil se mladík a naklonil se, aby si na ciferníku v mužově dlani zkontroloval čas.

„Čekám tu na tebe, takže máš zpoždění, nebuď drzej. Už je světlo. Nemám na práci jen tebe. A pozdravit neumíš?“ sklapl hodinky a uklidil je do kapsy.

„Dobrej den.“

„Nazdar.“

„Jako vždycky, vidíte?“ Otevřel koš, Sova sebral svůj z regálu a položil ho na pult. Na něm pečlivě vyrovnaná závaží, bílá váha, srovnané obdélníky rozřezaných novin, sklenice naložených okurek. Představil si, jak mu kyselý lák protéká hrdlem, a začaly se mu sbíhat sliny.

„Kam čumíš? A žádný sypání, budem počítat.“ Mladík odtrhl pohled od okurek a otřel si zpcené čelo.

„Jak chcete, já vás neokradu, to přece víte.“

„To říkáte každé, a kam bych přišel. Dost řečí, pa-desát kousků, pěkně jeden po druhým.“

„Vždyť já vím.“ Bral z koše jeden rohlík po druhém a opatrně je překládal do kupeckého koše. Když měl Sova špatnou náladu, museli počítat, to věděl. Když se splete, dostane pohlavek, tahal rohlíky z koše, jako by lovil ryby z kádě, a opatrně je pouštěl z dlaně.

„Bude horko, co myslíte?“

„Hleď si svýho, horko nebo zima, mně nikdo nic zadarmo nedá.“

„Já jen, že jsem se zpotil při tom šlapání už takhle ráno.“

„Vy mladý si pořád na něco stěžujete. V zimě je vám zima, teď zase horko. Za chvíli ti bude vadit, že se na kole musí šlapat a že musíš jezdit brzo ráno.“

„Já to tak nemyslel. Padesát. Tak prosím,“ zdvihl koš.

„Ukaž, já sám,“ sebral mu ho Sova z ruky a usadil do regálu.

„Tak přeju pěkněj den,“ cvrnknul mladík prstem do čepice a otevřel dveře.

„Pozdravuj pana šéfa a dej na sebe pozor.“

„Dám, děkuju. Špatná doba, to víte.“

„Mluvím o tomhle, hlupáku, podívej,“ namířil Sova prst na ulici, po které pomalu projížděla šedivá dodávka s malou kulatou anténou trčící ze střechy. Auto nepřírozeně měnilo rychlost, pak zastavilo u chodníku.

„Co to je?“

„Jak to mám vědět? Ale jezdí tu často. Někdy celou noc.“

„Čmuchtaj, asi něco hledaj. Nebo někoho.“

„Tak hele, nic jsem ti neřekl, jasný? Nechci, aby si nějakej usmrkanec pouštěl před holkama hubu na špacír a zatáhl mě do nějakýho maléru. Rozumíš? Mysli si, co chceš, ale ode mě nevíš nic. A teď zmiz.“

„Nashledanou,“ zahučel zaraženě kluk a vypadl ze dveří.

Viděl ho, jak si nešikovně připevňuje koš na nosič bicyklu a sleduje přitom auto, o kterém Sova věděl,

že se zanedlouho objeví za sklem dveří znovu. Špatná doba. Byla vždycky horší nebo lepší, pro něj se toho moc nezměnilo. Na nějaké vlastenčení neměl povahu a už ani věk, on obsloužil Němce i Čecha se vši úctou, válka neválka. Neměl je rád, ale člověk si musí udržet pořádek v hodnotách. Rodina, živnost, pak teprve všechno ostatní. Jeho artikl jsou rohlíky, mouka, svíčky a olejovky, ne politika. Potkával je i obsluhoval, všechny ty křiklouny, co před dvěma lety bouchali do stolu a křičeli, že republiku nedáme. Mohli křičet, jak chtěli, když ji ti vychcánkové na Hradě za řekou dali sami. Křiklouni se pak chvíli ploužili jako zmoklé slepice, strachy se báli pozdravit, aby si na ty jejich řeči náhodou někdo nevzpomněl. Nebo zmizeli, schovali se, než si pro ně právě takové autíčko plné německých tajných přijelo a vytáhlo je za límec z díry. Bylo mu jich líto. Přece jestli se někde něco peče, nebude to tady, Němcům rovnou pod nosem. Někde v klidu, v menším městě, Benešov, Kolín třeba.

Kluk šlapal do pedálů, na vlhké šlapce mu uklouzla noha a praštil se do rozkroku. Zakvičel podivně, rozhlédl se, došoural se k okraji chodníku, opatrně se odrazil a zmizel v kopci. Šedivé auto s drátěným kroužkem antény pomalu projelo kolem, Sova

vyšel na ulici, díval se za ním, než se ztratilo v zatáčce. Rozhlédl se a sledoval okna domů kolem, parčík s čerstvě vysázeným živým plotem, dřevěnými lavičkami před Svatým Václavem. Divný kostel, spíš jen dům v řadě jiných domů, kterému jako by špičatou střechu někdo nechal přidělat až dodatečně. V té chvíli vyšel z malých bočních dveří kostela farář Tylínek, rozhlédl se a zamával mu. Sova se zamračil, jakoby přistižený při něčem nevhodném, mávl rukou a zašel do krámu. Rozednívalo se, vypadalo to, že dnes bude opravdu horko. Mlíkař už tu byl, je nejvyšší čas otevřít.

II.

Seděli na lavičce, mladík dívce něco zašeptal do ucha, rozesmála se a štíhlýma rukama si upravila rozčuchané vlasy. Mladík se spokojeně rozvalil, natáhl nohy, podíval se na hodinky, dívka si všimla jeho pohledu, úsměv zmizel, pleskla ho přes ruku. Ucukl nešikovně, až shodil z lavičky aktovku. Polekaně ji sebral a něco dívce rozzlobeně odsekl. Vstala z lavičky, stála před ním, pěkný zadek a našponovaná lýtka na podpatcích, s tmavou čarou švu punčoch. Sova se opřel o pult a zasněně ji pozoroval, napjatý prut vzteklé mladé ženskosti, který lamentuje. Mladý muž ji neposlouchal, přehraboval se v aktovce, do lesklého, náhle zpoceného čela mu padl pramen vlasů, vypadalo to, jako by mu z hlavy trčela ručička hodin. Po chvíli se uklidnil, podíval se na dívku, zavřel aktovku a usmál se. Promluvil na ni, chytil ji za ruku a stáhl k sobě zpátky na lavičku. Upravila mu vlasy a složila ruce do klína.

Opřený o pult je dál nerušeně sledoval, úplně jasně slyšel věty, které během těch několika vzrušených okamžiků musely zaznít. Výčitky, možná láskyplné výčitky, možná ne, mladej se vyzná a nedal se, věděl,

kdy přijde ten správný okamžik, slečně dojde v plících vzduch a on ji chytne a posadí zpátky tam, kde ji chce mít.

Asi by se měl stydět, takhle šmírovat. To ale patří k živnosti, on musí o lidech vědět. Tento krám, to je on, občas si připadal, že těmi roky vrostl do fasády domu, pro kolemjdoucí neviditelný, pouliční lampa, odpadkový koš, lavička a on. On by mohl vyprávět, ulice byla jako divadelní pódium, milostná dramata, gangsterky. Jen v posledních letech se kulisy změnily, večerní ulice byly tiché, lidé neradi vycházeli, strach, nepříjemný tlak v břiše při setkání s cizím člověkem. I on, ačkoliv si dlouho odmítal připustit tu skutečnost, se necítil dobře, když se ve dveřích krámu objevil někdo, koho neznal. Jeho sorta, to byli lidé jako on nebo i obyčejnější, neviditelní.

Sebral z koše rohlík a zamyšleně přežvykoval. Měl tenkrát pravdu, když přesvědčil manželku a neposlali syna do školy, jen do učení, aby krám mohl vzít po něm. Neměl je rád, studenty, v tom se s těmi novými pány shodl. Člověk, který moc přemýšlí, často zadělá sobě i ostatním na problémy. A všechno to plyne jen z nedostatku obyčejných starostí. Kdo nemá nic na práci, vymýšlí hlouposti, dvacet let jim do hlav cpali

ideály, které většinu z nich dostaly do fabrik v rajchu, některé i do koncentráku, nebo rovnou ke zdi. A lidé jako on směli zůstat na svých místech. Žrádlo, žrádlo a suchá postel, to je to, co žene člověka k činnosti, ne řeči. Zbytek plyne dílem z nevědomosti, dílem z hlouposti a dílem z vypočítavosti. Takový on není. Prohlížel si zbytek rohlíku. Těsto z pece, rozžvýká ho a ono zažene hlad. Věc s jasným účelem. Takový on je. Rohlík v lidské podobě. On prodává, nic víc, o další se nestará. Nakoupí, prodá. Jeho řeč je: „Čím posloužím? Děkuji, přijďte zas.“

Cinkl zvonek, do dveří vstoupila mladá tlustá holka s košíkem v ruce a ušmudlanou zástěrou kolem pasu.

„Dobrý den přeju, slečno,“ Sova se lehce uklonil a ustoupil stranou, aby mohl dál sledovat pár na lavičce. Mladík měl ruku nataženou kolem dívčina pasu a dlaň položená na lavičce nenápadně mačkala její zadek.

„Dobrý,“ oddechla holka zhluboka a položila košík na pult.

„Čímpak posloužím dneska?“

Chvíli popadala dech, otřela si čelo a kapky potu popadaly na pult. „Chleba, mlíko, cukr,“ vydechla, jako by byla v posledním tažení.

„Jistě, jistě,“ mumlal a balil do papíru zboží, spěchal, aby nepropásl odchod těch dvou.

„Tohle počasí bude moje smrt,“ zahuhlala holka.

„Prosím vás, taková mladá, vy byste si měla sluníčka užívat, no ne? Tepla nás teprve čekaj, nemyslíte?“

„Dejte pokoj, kvůli mně slunce svítit nemusí.“

„Copak, něco vás trápí?“

„Nic mě netrápí, to je to. Holka jako já by se měla v květnu trochu trápit, to k tomu přece patří, no ne?“

„Jen to nepřehánějte, až to přijde, budete vzpomínat, jaký to bylo, když nic nebylo. Lístečky poprosím.“

Vytáhla z kapsy potravinové lístky, odstříhl tři obdélníčky nažloutlého papíru a smetl je do šuplete. „Myslíte?“ zeptala se přihloupě.

„To máte přece všude psáno, o nešťastnejch láskách. A dneska, než se rozkoukáte, pošlou vám toho vašeho do rajchu na práci a zase to nebude dobrý. Opatrnost, slečno, opatrnost na sebe a svý blízky, to je recept, věřte mi.“

„Když myslíte,“ pokrčila rameny a naházela zboží do koše.

„Přeju pěkněj den, přijďte zas,“ otevřel dveře a vypustil ji na ulici. Stála, rozhlížela se, nenápadně se

zarazila pohledem na pár na lavičce, rozzlobeně přidupla a vydala se dolů ulicí.

Zpod pultu vytáhl kartonový obdélník s nápisem „PŘIJDU HNED“, pověsil ho do dveří a zamkl. Proběhl krámem do chodby a dupal po schodech nahoru. Minul byt, ve kterém manželka připravovala oběd, až k malým dvířkům na půdu. Otevřel je, horký vzduch rozpáleného podkroví ho ovanul, až se zpotil. Otřel si čelo a proplétal se starým harampádím k vikýři. S heknutím vystoupil na židli a dlaní zatlačil do skla vikýře, překlopil skleněnou desku a rozhlédl se.

Byl to takový jeho zvyk, už spoustu let z výšky sledoval, jak se město mění, cesty se mění v silnice, přízemní domky mizí a na jejich místě vyrůstají činžáky, viadukty, tramvajové zastávky. A ženské, proč to nepřiznat, protože i ty se lety proměňovaly, z tramvajů vystupovaly jiné typy, než byly ty, které chodily pěšky, na mladých si představoval, jaké budou za deset let, a těšil se na tu chvíli, až některá z nich přijde a on bude vědět, jestli měl pravdu, nebo ne. A pak všechny ty anonymní, které zahlédl jednou, na několik okamžiků, než zmizely za rohem. Jedno měly všechny společné. Hlídaly se, vnímaly svoje těla a věděly nebo aspoň tušily, jak na svoje okolí působí nebo chtějí působit. Přednosti vystavovaly a nedostatky

ukrývaly, to všechno však pouze pro někoho, kdo je může vidět v úrovni jejich vlastního pohledu. Cítily, když se za nimi muž otočil, když za nimi šel a sledoval, jak se pohupují v bocích, to dokázaly pojmout a chovat se podle toho. O něm nevěděly, hlava trčící ze střechy byla pro ně neviditelná, a proto neexistovala, pohled z výšky nebyl podstatný, protože byl bez následku.

Manželka ho v průběhu let začala považovat za podivína, když se čas od času stalo, že sešla do krámu s obědem, ale pak ho našla až na půdě. Ani po letech nepřišla na to, proč sem chodí, věděl, že i ona sem občas zajde, ale jen proto, aby půdu prosmejčila a znovu se ujistila, že tady ten starý blázen snad počítá mouchy a pavouky, protože nikdy nenašla nic, co by stálo za řeč.

Ti dva v parku pořád ještě seděli na svém místě, postavy zdeformované úhlem pohledu z výšky byly vlastně nelidské, chybělo jim tělo, zbývala jen hlava a trčící končetiny, už pro něj ale ztratili přitažlivost, protože to podstatné viděl předtím z krámu. V jednu chvíli se tmavé šišky hlav přiblížily, dívka vyskočila a spěchala pryč. Mladík seděl dál, poklepal si nohou a přehraboval se v aktovce. O kus níž zastavila tramvaj, on vstal a připojil se k proudu lidí.

Sova si prohlížel domy v protější stráni, stejně jako byly ty jejich, jen na klidnějším místě, žádný obchod, úředníci, švadleny, posluha.

Vrzly plechové dveře. Seskočil ze židle a udělal dva rychlé kroky směrem k nim. „No jo, už jdu!“ křikl. Ženský obličej se zašklebil, paní přikývla a zmizela. Sestupoval pomalu po schodech a nasával vůni oběda.

III.

Sekala nohama tak, až se Františkovi z tmavých čar švů na lýtkách udělaly mžitky před očima. Spěchala do práce, spokojená. Vždycky, když byla spokojená, spěchala, když se nepohodli nebo něco nebylo podle jejího gusta, okázale věšela hlavu, kabelku držela za poutko v ruce a loudala se. On ne. On byl pomalý od přírody, ke spěchu ho donutili jen oficiři nebo průšvih. S kabátem přehozeným přes ruku a s aktovkou v podpaždí pomalu přešel přes ulici, lidé ho míjeli, klapaly podpatky, v rychlém rytmu jako při tanci. Morávek se mu vysmíval, že se s vysílačkou naučil stejně jen proto, že při vysílání může sedět a morseovka lítá bez námahy. František si o tom myslel svoje, co se vleče, neuteče, a zubatá si tě najde, ať jdeš rychle, nebo pomalu. On byl užitečný tím, co uměl, ne jak to udělal rychle. Raději v klidu a pořádně, opatrně, na jistotu. Morávkovy pistolnické manýry mu byly cizí.

Proč to dělal? On, kluk z malého města na jihu Čech, se nechal uvrtat do něčeho, co snad mělo smysl, ne pro něj ani pro ty ostatní, s kterými se teď scházel. Současnost byla jen pokračováním

zabrané minulosti, kterou si oni sami nezbabrali, šlo o to, co bude za několik let. Oni jen plní svoji povinnost, tak se tomu říká, aby nemuseli myslet na to, co vlastně dělají a proč. Plní povinnost, příkazy, má to svoje výhody, člověk se nemusí zbytečně kroutit ve výčitkách, prostě přistoupil na podmínky, které mu někdo jiný dal. On na ně přistoupil, a přestože se čas od času dozvídal o jiných, kteří neměli štěstí a skončili na Pečkárně, on sám žádný zvláštní strach necítil. Nosil sice v aktovce pistoli, nerad, to musel, ale představa, co by se muselo stát, aby ji použil, takové věci šly mimo něj.

Jen Balabán, kterého už chytili a se kterým pracoval. Možná odtud by na něj mohli přijít. Balabán ne, ten se nedá, on by se taky nedal. Každá bolest se přece dá vydržet. Vlastně, co on o tom ví, nikdy žádnou opravdovou, systematickou, po kapkách odbornicky dávkovanou bolest nezažil, měl jen takový pocit. Člověk asi nemusí být slaboch, když má slabou chvíli. Mohli ho oblbnout, opít, mohli si prostě vzít seznam poddůstojníků a namátkou si pro pár z nich dojít. Některý pak může promluvit. Ale on? On není důležitý, kvůli němu by gestapo nic nepodnikalo. Jenže pracoval s nebezpečnými lidmi, to věděl. Mašín a Morávek byli slavné osoby. Kdo

jiný by gestapákům vozil pod nos časopis, kdo jiný vyhodí do povětří kus nádraží v Berlíně. Po nich jdou, ale, je to tak, i on pomalu začínal věřit v nějaké nadlidské štěstí těch dvou. A že být v jejich přítomnosti znamená být v bezpečí. Ačkoliv co je bezpečí a co nebezpečí? Pro něj? Hádka s ženskou je nebezpečí, to znovu cítil před chvílí, jen se před Jarunou podíval na hodinky. Ona má svůj čas přesně rozdělený, hodina kolem poledne patří jim a nikomu jinému. Byl chlap a nerozuměl tomu, nesledoval její mimovolné pohyby ani pohledy, neměl zapotřebí ji i sebe v každé větě ujišťovat o strachu, který musejí jeden o druhého mít. Samozřejmě si všiml, když se ohlédla za cizím mileneckým párem a v duchu ty dva cizí lidi porovnávala s nimi, oblečení té ženské i její postavu, viděla pochopitelně i toho, s kým se ta druhá vedla, velký, malý, hubený, tlustý, stavěla ty lidi na pomyslné pódium vedle nich. A pokaždé chtěla být královnou večera a on musel být král. Musel jím být, musel se tak chovat, musel se tak i tvářit a mluvit tak. A pokud srovnání nevycházelo příliš dobře, zjednávala nápravu výčitkou a nenápadnou scénou.

A přestože ho výčitky trápily, v takových okamžicích si uvědomoval, že tohle je normální život,

o kterém s Morávkem a Mašínem tak často mluvili a který tak často dávali za důvod pro to, co dělají nebo se chystají udělat. Oni přece jsou armáda a armáda má zajistit pro obyvatele své země důstojný, normální život a svobodu. A každý z nich se o to snaží po svém. Mašín je přirozený bojovník, rváč, který si dokáže nadělat nepřátele v každé době. Člověk pro život na hraně, s černobílým viděním světa. Morávek je tichá voda, vždy připravený rozstřílet v okamžiku všechno ve svém dosahu, připomínal mu uhlíře, který bez řečí táhne na zádech svoji putnu plnou čehokoliv, co mu do ní naložili, bez zbytečných řečí. Člověk, který se jednou rozhodne a pak už nikdy o svém rozhodnutí nepochybuje. Připadal si v jejich přítomnosti nevýrazný, do jejich hovorů téměř nikdy nezasahoval, seděl a čekal, až přijde jeho čas. Možná právě tahle vlastnost ho už někdy spasila, byl v tom od začátku a díky té své bezvýznamnosti zůstal jen jedním mezi těmi důležitými.

Naposledy se ohlédl, už ji neviděl. Stál před činžákem se zvláštními kulatými okny v patrech nad vstupními dveřmi, na sušáku v zahradě viselo prádlo, na ulici kdesi hluboko pod ním cinkala tramvaj. Ulice o kus níž vytvářela smyčku a vracela se kolem protější řady domů zpátky k silnici. Otevřel,

vstoupil a pozoroval schodiště, dveře za ním zapadly, stál a poslouchal, čekal na nezvyklý zvuk, čekal na nedočkávaný obličej, který se objeví nad zábradlím. Ti, kteří spěchali, už nemají kam spěchat, opatrnost, to je ctnost těch, kteří mají šanci přežít. O patro výš klaply dveře, zazněly podpatky, pohnul se a pomalu stoupal. Mladá asi jako Jarka, pěkná holka, obyčejné seprané šaty, zástěra a staré sešlapané střevíce.

„Dobrý den,“ zdvihl František klobouk a usmál se. Holka kolem něj ze schodů proběhla, jako by si ho ani nevšimla. Tiše prošel prázdnými patry, odemkl dveře a vklouzl do bytu. Rád chodil první, měl čas se uklidnit, připravit aparát. Kdyby bylo potřeba, mohl vysílat hned, jakmile dostane papír s textem do ruky.

V prázdné garsonce mu bylo příjemně. Pootevřel okno a zpoza záclony sledoval ulici. Posadil se na židli a zapálil si cigaretu. Všechny tyhle místnosti vypadají stejně, bezejmenné stejně jako oni, kteří do nich chodí, prázdní a vyměnitelní pokaždé, když bude potřeba. Převlékali kabáty a zahazovali klíče ode dveří, které už nemusely být bezpečné. Mladíci, kteří své mládí prožívali v běhu, spíš na útěku, který se na první pohled nijak nelišil od pomalé chůze ulicí nebo jízdy tramvají. Ve stejném nezachytitelném

úprku jako ti, kteří je pronásledovali, herci ve zrychlených němých groteskách v prázdném sále města, bez smíchu a potlesku.

Cítil ten rozdíl při hovoru s Morávkem i Mašínem, oni byli staří a své stáří si uvědomovali a plnili svoji poslední povinnost, která skončí okamžikem smrti, o níž nepochybovali. František ne, on měl své plány a brzká smrt mezi ně nepatřila. Mašíň měl svoji legionářskou slávu, své děti a nenávisť, Morávek kapesní bibli v kabátu jinak plném pistolových zásobníků, on poslední rande s Jarkou. A schopnost šikovných rukou u aparátu s pyšným jménem „SPARTA II“. Kolik takových jako on ještě v Praze a jinde v protektorátu bylo? Deset? Sto? A kolik jich ještě bude muset být, než tohle všechno skončí? Každé vysílání jedno po druhém bylo jako zatřesení stromem, v jehož koruně visí šedý pytel vosího hnízda. Občasné bodnutí se dá vydržet a každým zatřesením se blíží okamžik, kdy se hnízdo utrhne a bodanců bude příliš, kdy je bolest zadusí, kdy se všichni ztratí v černém roji rozzuřených vos, kdy morseovské pípání plechovky „SPARTA II“ utichne. Vysílání do Londýna bylo důležité, snad i to, co v šifrách vysílal, stálo za to nebezpečí, kterému se vystavovali.

V zámku se tiše otočil klíč a hubená postava v kabátě vklouzla dovnitř. „Pěkný den, co?“ odložil muž klobouk na stůl a posadil se.

„Asi jo, co já vím.“ Zamáčkľ cigaretu o parapet a přivřel okno.

„Copak copak, Františku, jsme bez nálady?“

Tento Morávkův věčný optimismus mu občas lezl na nervy. Nezdálo se, že by byl někdy unavený nebo mrzutý, pokaždé to bylo, jako by se zastavil na návštěvě, posbírat drby, poptat se na zdraví a pak hned dál, za dalšími novinkami. „Kdy přijde podplukovník?“

„Až přijde, tak tu bude, bez starostí. Nemůžeš se dočkat?“

„Chci odsud zas co nejdřív vypadnout. Nemám tohle místo rád.“

„A jaký by se ti líbilo? Něco s vyhlídkou na Vltavu? Nebo Hradčany? To by bylo lepší, vid’?“

„Nech toho.“

„Zas ti Jarka nasadila brouka do hlavy, vid’? Zas bylo rande se špatným koncem. Tohle já znám.“

„Co o tom můžeš vědět? Špehuješ nás?“

„Proč bych to dělal? Myslíš, že jsi jedinej? Tohle si zažil každej. Rok na dece v kumbálu za kuchyní, to s člověkem zamává, chce nejdřív postel, když má

postel, chce někoho do ní. A za chvíli už zas myslíš jen na to, jak z tohohle všeho vypadnout, abys tu postel mohl mít svoji a nemusel si cucat z prstu pitomý výmluvy, proč dneska o hodinu později a zejtra vůbec ne. Ženský jsou podezřívavý plemeno. Vyčuchaj lež na sto honů, hlavně tvoji lež. Prolhaný chlapi to maj těžký.“

„Pravdomluvný ne?“

„Tak pozor, to je jiná. Za prvé, podle ženských nic takovýho jako chlap, co mluví pravdu, neexistuje, za druhé, pravda je veličina velice relativní a záleží jen na nich, co za pravdu přijmou a co ne. Ale je to úplně jedno, protože i kdyby ti dneska uvěřila, zejtra už ti zas věřit nebude. Takže hlavu vzhůru, protože je to úplně jedno. Do zejtrka ti to všechno odpustí a kola se točí dál.“

„To jsou rady, nestačím se divit. Máš nějak moc zkušeností.“

„A cos myslel? Že jsem žil v klášteře?“

„Občas mě to napadá. Nějak si tě neumím představit s ženskou,“ zasmál se František a před očima mu vyskočila hubená Morávkova postava zbavená nezbytného kabátu a klobouku, jak se jen ve spodkách souká pod peřinu, zpod které pak směšně trčí bledé chlapské ruce a nohy. A po pokoji se prochází

nahá ženská, prdelatá, prsatá lidská samice, kdyby je potkal na ulici do sebe zavěšené, napadlo by ho hned, že taková ženská musí jeho, toho nepolapitelného pistolnického krále, při každé příležitosti pohlavkovat jako malého kluka.

„Chybí ti fantazie, to je to.“

„Ani bych neřekl.“

„Ale jo, a právě proto se tímhle zbytečně trápíš. Napadlo tě, co je zač? Napadlo tě, že je to hodná dceruška starostlivých rodičů, co třeba donáší na gestapo? Úplně to slyším: maminko, tatínku, já mám chlapce. Aha, aha, dceruško, a co je zač? Kam s ním chodíš, s kým se ten chlapec schází? A hodná dcerka ze samý radosti, že se tatínek nezlobí, poví všechno. Třeba i trochu zalže, abys vypadal důležitější, než opravdu jsi. A co udělá tatínek? Vyhrabe si na tebe i číslo bot. Tohle tě nenapadá? Tak mi netvrď, že ti nechybí fantazie.“

Všiml si proměny, která v Morávkovi nastala. Trápilo ho, že něco nevěděl, že někoho, kdo mezi ně vstoupil, neznal. Takový byl mezi nimi rozdíl, Morávek ze zásady nevěřil nikomu. Svět přeplněný prověřenými jednotlivci a houfem nepřátel. Připravený zbavit se každého, kdo by mu stál v cestě.

„Je to hodná holka, tu do toho netahej.“

„Já ji nikam netahám, to spíš ty.“

„Neboj, nejsem přece blbej. A vůbec, starám se já o to, s kým kde co děláš ty?“

„Blbej nejsi a starat by ses měl. Každěj, kdo o tobě ví, může vědět i o mně, o Mašínovi, o tomhle místě.“

„Tohle město je plný lidí, který neznám. Nemůžu přece uhlídat všechny, každěj z nich přece není koupenej.“

„Tahle jistota už zničila moc lidí,“ povzdychl si Morávek. „V tomhle městě plným lidí, jak říkáš ty, se neschová nikdo. O tom našem pípání se už určitě ví a my jsme tu jak štamgasti v hospodě. U svýho stolu, pod svýma kloboukama.“

„Ať se staraj o sebe, no ne? Kdybych já nebyl v tomhle srabu, taky bych nekoukal nalevo napravo, práce, holka, postel, nic víc,“ rozčílil se František.

„Jenže v tom srabu jsi. A vlezls do něj sám. Jen se podívej z okna. To všechno je naše, moje Praha, tvoje země, všech těch dole. A oni nám to chtějí vzít, i těm dole, jenže jim to ještě nedochází. Myslí si, že když jim zůstanou prachy v kapse a střecha nad hlavou, je všechno v pořádku. Jsou jako ty, nemají fantazii. Němci mají velkou fantazii a velkou chuť. A když žerou, my jim do koryta sypeme pepř, aby jim občas zaskočilo.“

„Jenže nás u toho můžou chytit, že jo.“

„Riziko podnikání,“ pokrčil Morávek rameny. „Jediný, co tě pak může mrzet, jsou roky, o který přijdeš. Nic víc.“

Lidé na ulici, pomyslel si František. Co mi je do nich? Co mi je do ulice, do tohohle pitomě velkého města, ve kterém jsem se nenarodil? Jednoho dne, až se Němcům podaří ho dohnat, až zmizí, půjde život tou ulicí pod okny stejně jako dnes a nikdo tam nebude vědět, že on už není. A kdyby věděli, bylo by jim to úplně jedno.

Sebelítost, před tou ho varoval Mašín, když spolu poprvé vysílali. A byl i prvním, který přiznal, že je ochotný ho zabít, když bude potřeba. Všichni ti ostatní, gestapo, četníci, špiclové, to byly bezejmenné postavy, které jen dělaly svoji špinavou práci. „Zradíš nás, a zabiju tě,“ řekl Mašín, tvářil se přitom, jako by mluvil o počasí, a usmíval se.

Blázni, pomyslel si tenkrát a rozhodl se, že s nimi nebude mluvit o ničem osobním, služba před válkou a služba teď a tady, tečka. Litoval, že už s nimi není Balabán, ten jediný snad v sobě neměl tu podivnou pistolnickou letoru. Člověk, který viděl dál než za nejbližší roh. Ačkoliv, jak se zdálo, doba přála právě takovým, kteří nejdřív vystřelili a až pak

se ptali, po kom to vlastně střílí. Balabán byl pryč a oni pořád tady.

„Pan podplukovník na sebe rád nechá čekat, koukám,“ podíval se na hodinky.

„Nebuď nervózní, přijde.“

„Hoši, zdar a sílu,“ rozlétly se dveře a objevil se v nich rozesmátý obličej. Zvuk hlasu se rozléhal v chodbě, zadupal na rohožce a práskl za sebou dveřmi.

„Jsme připravený vysílat,“ řekl Morávek.

„Květen, hoši, to je něco pro mě,“ hlaholil Mašín. „Cejtíte to taky? Ten vzduch chutná jako borůvkovej koláč od maminky. Dneska nevečeřím, abych si tu chuť nepokazil nějakou fláкотou.“

František se posadil k přístroji a zapnul ho. Malé ciferníky v rozích černé krabičky uložené v kufru ožily, nasadil si na uši sluchátka a natáhl ruku. Rozesmátý Mašín vylovil z aktovky papír, podal mu ho a poplácal ho po rameni. Františkovy prsty začaly vytukávat nepravidelný rytmus další depeše.

IV.

Pes na vodítku očichával popelnice a zeď domu, pomalu, systematicky se sunul po chodníku a zamračeného Sova na druhém konci vodítka si nevšímal. Ten s rukama vraženýma do kapes kalhot stál před obchodem, zíval a bez zájmu očima přejížděl po zavřených oknech domů kolem, oknech, která z výšky otevřeného vikýře téměř pokaždé odkrývala drobná tajemství svých obyvatel. Pes ve svém mladém věku k tajemství světa přistupoval z opačné strany, pach moči mu otvíral další díl, kterému rozuměl pro změnu zase jen on. Patřili k sobě, obvyklou rutinu Sova porušoval, jen když vyšel až na hlavní ulici a tam se zastavil na pivo. Pes tyhle výstřelky nesnášel, zůstával ležet na chodníku před hospodou a Sova občas zaslechl nespokojené štěknutí. Seděl obvykle sám a pomalu upíjel, dlouho, až pivo ztratilo pěnu i chuť, jen seděl a poslouchal hovory u vedlejších stolů, očima šmejdil po vějířích karet v rukách chlapů, nenápadně se bavil na jejich účet, když vynesli hloupost a ostatní se jim vysmáli.

Dnes ne, neměl náladu, žena při obědě vedla svoje obvykle nepříjemné řeči, třískala nádobím a po

jídle mu neuvařila kafe. Věděl, kde teď nejspíš je. Rejdí pod střechou a hledá, co tam podle ní musel přece schovat, něco, co stojí za tajnost, o kterou se zrovna s ní nechce podělit. Byly chvíle, kdy dokázal žasnout nad změnou, která se s ní v průběhu let stala. Nepoznával tu dívku, která uměla celý večer poslouchat a nepromluvit, bývaly večery, kdy si nedokázal vzpomenout, jestli z ní vůbec vypadlo slovo. Vždycky seděla s přivřenýma očima a zdálo se, že ho nevnímá a pod víčky si přehrává svůj vlastní svět, o kterém mu neřekla. A on se nedokázal zeptat. Tehdy byla jiný člověk, dnes už by se zeptat bál. Svůj čas žil mimo vlastní byt, o samotě. Svatbou se věci začaly měnit, manželský život pro ni znamenal klacek, kterým ho mohla přetáhnout po hřbetě, když se jí zachtělo. Svatební noc jako startovní výstřel maratónského poklusu. Svléknout se odmítla, i když zhasnul světlo, ale v posteli držela opratě v ruce ona. Nepoznával ji, jako by se v ní v ten okamžik probudil někdo jiný, někdo cizí, o kom do té chvíle nevěděl. Vášnivá mladá holka v posteli je výhra, vášnivá matrána je trest, to všechno znásobené okázalou prudérií, kterou ve dne předváděla ostatním. Okřikovala ho, když zaklel, když ho přistihla, jak pozoruje mladou ženskou, která

nakoupila a procházela dveřmi krámu na ulici, neváhala a spěchala ke dveřím, kterými jí práskla za zády. Opřela se pak o pult jako v nálevně a nenávistně do něj zabodla oči, tak dlouho, až to nevydržel a začal přerovnávat na pultu závaží, balicí papír, nebo se prostě otočil.

„S mladou by sis dal říct, vid’?“ syčela mu někdy v noci do ucha, když se vplížil do postele a ona ještě nespala. Nesnášel takové chvíle, kdy musel podstoupit proceduru nemotorného osahávání. Občas mu jí bylo líto, občas v něm zahlodalo něco jako pýcha. Ještě není tak starý, žárlí na něj a bojí se, že ho ztratí. Že se z takového způsobu života dávno nezbláznil, za to štěstí vděčil právě jen mladým holčkám, které občas přes den zahlédl ze střechy. Holky ukryté ve výšce svých oken, které se před ním procházely bez obav. V těch nejhorších chvílích, kdy zahlehnutý tou pruděrní mašinou, s obřími cecky přitisknutými na obličejí lapal po dechu a napadalo ho, že takhle si poslední chvíle v životě nepředstavoval, vyskakovaly mu před očima polonahé mladé postavy. Jako pohlednicemi jimi jednou za druhou napůl udušený mozek listoval, žádostivý dech vystřídal tichý hukot ulice, trylkování kanára za záclonou v patře hned pod ním, gramofon o kus dál, cinkání

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.